

- ліквідацію понаднормативного зношення основних засобів, невідшкодованого в попередні роки внаслідок недостатнього виділення бюджетних коштів на інвестиційні потреби філії Інституту.

Розроблені технологічні карти виявили різну трудомісткість проведення експертиз та її вищий рівень, порівнюючи із звичайним вирощуванням пшениці м'якої (озимої). З огляду на ці співвідношення було обчислено коефіцієнт трудомісткості проведення експертиз на 1 сортодослід. Якщо прирівняти трудомісткість польової експертизи на придатність до поширення за одиницю, то встановлений показник з експертизи на відповідність критеріям охороноспроможності становитиме 2,5, ділянкового (грунтового) сортового та лабораторного сортового контролю – 0,7, дореєстраційного сортовивчення (ДСВ) – 1,0, проведення фітопатологічних досліджень за штучного зараження сортів пшениці м'якої (озимої) збудниками твердої сажки – 0,6.

Технологічні карти є основою для встановлення вартості сортодослідів у системі філії Інституту. Вони дають змогу обчислити суми фінансування, необхідні для забезпечення повноцінної науково-технічної експертизи сортів рослин, та є основою для об'єктивного розподілу між закладами експертизи бюджетних коштів, спрямованих на відшкодування витрат.

З огляду на вищенаведене, науковцями Інституту було підготовлено з метою опублікування методичні рекомендації з визначення трудомісткості вирощування ботанічних таксонів різних видів експертиз для Інституту та його філій. Вони також можуть бути методичною основою для розроблення бюджетування філії Інституту, бізнес-планів у сфері агробізнесу та формування техніко-економічних і фінансових показників діяльності як бюджетних установ, так і підприємств аграрної сфери загалом.

Засуха А. А.*, Качан Л. М., Німенко С. С.

Білоцерківський національний аграрний університет», пл. Соборна, 8/1, м. Біла Церква, Київська обл., 09117, Україна

**E-mail: agro2020@meta.ua*

ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ВИРОБНИЦТВА ПЕЛЕТ З ПОБІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ КУКУРУДЗИ ЗА РІЗНИХ ВАРІАНТІВ ДЕСИКАЦІЇ ПОСІВІВ

Підвищення конкурентоспроможності у виробництві кукурудзи може відбуватися завдяки оптимізації технологічних процесів, раціональному використанню наявних ресурсів та підвищенню культури землеробства. Одним із факторів підвищення економічної продуктивності цієї культури є використання побічної продукції для виробництва твердого біопалива (паливних брикет, гранул або пелет).

Щоб зменшити вміст вологи в зерні та забезпечити більш рівномірне дозрівання рослин проводять десикацію посівів. Це дозволяє знизити

витрати на збирання врожаю, обмежити поширення хвороб та оптимізувати строки збирання. Десикація не впливає на якість насіння, але його схожість та біологічний потенціал урожайності культур зберігається. Десикація здійснюється препаратами та гербіцидами з різним механізмом дії на основі диквату, гліфосату та глюфосинату амонію.

В умовах ринкових відносин економічна оцінка набуває великого значення, оскільки ціни на добрива, засоби захисту рослин, паливо та оплату праці ростуть, що збільшує витрати на вирощування кукурудзи. Економічна ефективність технології вирощування культур визначається порівнянням матеріально-технічних ресурсів з досягнутим ефектом.

Метою досліджень була економічна оцінка виробництва пелет з побічної продукції кукурудзи за різних варіантів застосування десикантів.

Дослідження проводили в 2022–2023 рр. в ПСП Агрофірма «Світанок» Білоцерківського району Київської області за наступною схемою: Фактор А. Десиканти 1. Без десикації (контроль); 2. Реглон Супер (3 л/га); 3. Раундап Макс (3 л/га); 4. Баста (2 л/га). Фактор В. Строк застосування десикантів за вологості зерна, % 1. 40; 2. 30; 3. 20. Висівали гібрид кукурудзи СИ Октеон (ФАО 380). Густота стояння рослин становила 70 тис. шт./га. Площа облікової ділянки – 294 м². Повторність – триразова. Розміщення варіантів послідовне. Ґрунт дослідних ділянок – чорнозем глибокий середньосуглинковий на лесовидному суглинку. Технологія вирощування кукурудзи загальноприйнята для Правобережного Лісостепу України, крім прийомів, які були поставлені на вивчення. Урожайність і вологість побічної продукції кукурудзи визначили при збиранні, відповідно схеми дослідів. Визначення виходу пелет проводили розрахунковим методом.

Використання десикантів при вирощуванні кукурудзи є ефективним технологічним методом зниження вмісту вологи в зерні перед збиранням. Проте важливо, щоб цей метод був економічно вигідним. Нашими дослідженнями було встановлено, що застосування десикантів при вологості зерна 40% дозволило отримати урожайність побічної продукції кукурудзи на рівні 5,87–5,91 т/га, при вологості зерна 30% – 8,38–8,45 т/га, а при вологості зерна 20% – 11,68–11,88 т/га. При цьому, вологість побічної продукції за першого строку застосування десикантів була в межах 50,0–50,5%, другого 29,3–29,6% і третього 17,4–17,7%, за показників на контролі – 62,3, 35,2 і 20,6%. У середньому, за два роки досліджень розрахунковий вихід пелет на варіанті без проведення десикації становив 4,1–8,9 т/га та при її застосуванні – 4,8–9,6 т/га. Закупівельна ціна 1 т паливних пелет у кінці 2023 р. складала 6000 грн./т.

Виявлено, що на варіантах без проведення десикації посівів кукурудзи умовно чистий прибуток від реалізації пелет коливався від 9979,0 до 39569,2 грн./т, а рівень рентабельності від 68,5 до 291,5%. Використання десикантів не впливало на урожайність побічної продукції, вихід пелет та мала несуттєвий вплив на економічні показники. Умовно

чистий прибуток та рівень рентабельності мали мінімальні значення 13515,6 грн./т і 89,8% на варіанті з внесенням Раундап Макс (3 л/га) при вологості зерна 40% та максимальні – 44462,7 грн./т і 330,9% із застосуванням Реглон Супер (3 л/га) при вологості зерна 20%.

Більш суттєво на продуктивність побічної продукції кукурудзи, вихід пелет та економічну складову впливали строки застосування десикантів. Так, за першого строку (при вологості зерна 40%) показники умовно чистого прибутку і рентабельності були найменшими 9979,0–13530,8 грн./т і 68,5–91,8%. За другого строку (при вологості зерна 30%) вони зростали до 21334,4–27410,3 грн./т і 148,7–198,2% і мали найвищі значення за третього (при вологості зерна 20%) – 39569,2–44462,7 грн./т і 291,5–330,9%. Отже, застосування десикації є важливим технологічним заходом при вирощуванні кукурудзи, як біоенергетичної культури. Найбільш економічно доцільним є проведення десикації за вологості зерна кукурудзи 20%.

Захарчук О. В.^{1*}, Навроцький Я. Ф.¹, Петров В. М.²

¹Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки», вул. Героїв Оборони, 10, м. Київ, 03127, Україна

²Державний біотехнологічний університет, вул. Алчевських, 44, м. Харків, 61002, Україна
**e-mail: zahar-s@ukr.net*

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЮ ТЕХНІКОЮ

Для отримання максимального економічного ефекту аграрному виробництву необхідна високопродуктивна, економічна, технологічна та екологічна техніка на рівні провідних світових виробників. Вітчизняна техніка не завжди відповідає світовим стандартам якості та безпечності, не в повній мірі задовольняє національного сільськогосподарського виробника, хоча й цілком доступна по ціні. З огляду на зазначене, для України особливо актуальною є проблема підвищення ефективності аграрного сектора за рахунок матеріально-технічного забезпечення підприємствами різних виробників техніки іноземного та вітчизняного спрямування.

До початку війни ринок сільськогосподарської техніки України був насичений самою різноманітною технікою, вітчизняною та іноземною, що відповідала вимогам покупців залежно від технологій виробництва сільськогосподарської продукції, фінансового стану господарства, якості, тощо.

У 2023 році порівняно з довоєнними роками і в сільськогосподарських підприємствах, і в господарствах населення, через окупацію та знищення техніки, зниження прибутковості, скорочення обігових коштів відбулося помітне зменшення придбання сільськогосподарських машин.